

**פרוטוקול מס' 185
מישיבת ועדת העבודה והרווחה
יום שלישי, י"ט באדר התשנ"ח (17 במרץ 1998), שעה 10:00**

נכחו:

חברי הוועדה: מקסים לוי - היו"ר

תמר גוז'נסקי

משה גפני

יצחק כהן

ענת מאור

יוסי שריד

מוזמנים:

חה"כ משה גפני

דרור זרם

- משרד ראש הממשלה
- יחסי עבודה, משרד העבודה
והרווחה

- מפריס כחלון

- מנהל אגף שעות עבודה
ומנוחה, משרד העבודה
והרווחה

מוטי אביסרור

- סבינועס אביבי
- ראש מועצת ירוחם
- יו"ר מועצת המנהלים של
פניציה

פיני שחף

- מכ"ל פניציה

חיים זהבי

- יו"ר מועצת פועלים ירוחם

אלברט לוי

- הוועד למען השבת

יהודית וקנין

- חברת מטה המאבק

ציון בסטקר

- חבר מטה המאבק

בבר מלול

- חבר מטה המאבק

יוסף פרץ

- חבר מטה המאבק

בן ציון טלגאחקר

מנהלת הוועדה: שירלי אברמי

רויטל יפרח

קצרנית:

מפעל פניציה ירוחם.

סדר-היום:

מפעל פניציה ירוחם.

היו"ר מקסים לוי:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה. למי שמכיר ולמי שאינו מכיר את ירוחם, אני יכול לומר שירוחם היא ישוב מוכה אבטלה. סירת שם, ומה שראו עיני זו לא תקומה. זה הרבה יותר חמור. מי שלא מגיע לירוחם ולא רואה את מכת האבטלה, את העוני ואיך אנשים חיים שם בהיעדר משאבים ממשלתיים לפתור את בעיית האבטלה והנושא החברתי, לא יודע על מה הוא מדבר.

מנתונים שיש לנו, 75% מהעובדים לא עובדים כלל בירוחם. בסך הכל, מקומות העבודה המצויים בירוחם ומהווים שני מקומות עבודה עיקריים הם מפעל התרופות ומפעל פניציה. אם יסגרו שני המפעלים ירוחם תקרוס. ואכן, שניהם עומדים בפני סגירה. משום שאם בנושא יבוא התרופות יהיה המצב כפי שמשרד הבריאות רוצה, לא יהיה קיום למפעל הזה. 500 איש ילכו הביתה. ועתה, בפניציה, רוצים לסגור את המפעל. בכל 50 שנות עבודת המפעל ועד היום, לא היתה כל בעיה. היום רוצים למצוא בעיה. תהיה תבערה חזקה מאוד. המפעל הזה לא יסגר. מי שחושב לנסות לסגור מפעל כזה אחרי 50 שנה ולא לנסות למצוא פיתרון, טועה טעות נוראה. אנחנו לא נשקוט. המפעל הזה נותן לחם לאנשים שהם גם שומרי מסורת. עיניי ראו שם חברי-ועד עם כיפות ואנשים שומרי מסורת, כולם רוצים להתפרנס בכבוד. לא יכול להיות שאחרי 50 שנה תהיה תביעה מכל מיני אנשים שיאמרו שעומדים לסגור את המפעל בגלל בעיות של דת והלכה.

לכן התכנסנו כאן היום, כדי למנוע שמישהו ינסה "לשחק" או ליצור מצב שיביא ליבוא סחורה מחוץ לארץ על פני המפעל הזה, ויחרימו אותו בכל מיני מקומות. זאת הבעיה שאנו דנים עליה היום.

תמר גוז'נסקי:

בחוץ לארץ לא עובדים בשבת?

משה גפני:

אתמול העדפתם יבוא בשר מחוץ לארץ.

תמר גוז'נסקי:

את הבשר הכשר אתה מביא גם מחוץ לארץ. על מה אתה מדבר?

היו"ר מקסים לוי:

אנחנו רוצים למצוא מוצא ולא להביא לסגירת המפעל. סגירת המפעל ביום שבת פירושה "להמית" את המפעל. נשמע פרטים על כך מפי המנהל הכללי של המפעל. אני מניח שהמנהל הכללי של ראש הממשלה הקים ועדה אך מהוועדות האלה לא רואים כלום. בוועדות האלה יכולים לנבור עוד שנה שנתיים, ואם ישנם הסכמים קואליציוניים שיביאו למצב שלא יקבלו את הגישה, אנחנו לא נשב בשקט. ירוחם איננה רעננה או הרצליה. ירוחם צריכה לפעול ואין כל

בעיה עם משרד העבודה והרווחה ועם שר העבודה והרווחה. יש בעיה, ואנחנו רוצים לפתור אותה היום, מחר, מחרתיים. לנסות להגיע למצב שהמפעל בירוחם ימשיך לתת פרנסה לתושבי ירוחם. זאת המגמה.

סנינועם אניבי:

אני יושב ראש מועצת המנהלים של החברה. המפעל הוקם לפני 32 שנה על ידי יהודי דתי חרדי, מאוז ועד היום המפעל עובד בשבת. במצע הדרך, המפעל נמכר לחברת כור. בשנת 1988, כאשר היה המשבר הגדול בכור קרס תנור, ואותו יהודי חרדי-דתי, איש תעשייה למופת מר משה בורנשטיין זכרונו לברכה, סייע אישית ונתן לנו את כל הערבויות וכל הביטחונית כדי שנקים את התנור, מתוך ידיעה מאוד ברורה שהמפעל עובד בשבת. ואכן הוא עובד בשבת עד עצם היום הזה.

כור היא חברה פרטית. אני מייצג היום בעלי מניות קנדיים, שמה שמעניין אותם זו רק השורה התחתונה. כלומר, מה הרווח, מה התשואה להון וכמה כסף אנחנו יכולים להביא מכל השקעה והשקעה. למעט, ואני מדגיש זאת, המפעל הזה. מפעל פניציה מאוזן עם רווח קטן. כל הסיפורים שסופרו בכמה עיתונים כאילו המפעל הזה מפסיד והפסיד בעבר, נכונים כמו שמפעל סולתם הפסיד והיום הוא הולך על הנפקה. אותו דבר גם פניציה. זהו מפעל מאוזן עם רווח קטן ועם הפסד קטן, אבל בסך הכל בכור ישנה החלטה שאת המפעל הזה מחזיקים. אני אומר זאת נכון להיום. אני לא יודע מה יהיה מחר. בתנאי, שהמפעל הזה לא יפסיד. כדי שלא אבוא כעת בדעת יחיד, לקחתי איתי את המנהל הכללי ואת מזכיר מועצת הפועלים, ראש המועצה שיהיה ראש עירייה פעם והבאתי אותם למנהל הכללי של כור. הם שמעו בדיוק את מה שאני אומר לכם. מילה במילה. אנחנו צריכים להחזיק את המפעל גם מבחינה כלכלית.

פניציה זו דוגמא לחברה פרטית שעושה פעולה ציונית בירוחם. אני חושב שזהו כבוד הן להנהלת פניציה, לעובדיה ולהנהלת כור, שמוכנה לעשות דבר שכזה. הכנסנו שותף קנדי לפני כשנה וחצי. נעשה מאמץ של למעלה משנה וחצי-שנתיים להביא את אותו שותף קנדי. הוא נכנס לנושא רק בגלל נושא אחד: הוא האמין בתהליך השלום, האמין בכל מה שאמרתי לו. אמרתי לו שהגיענו לנקודה שאין ממנה חזרה.

כאשר התחיל לעלות נושא השבת, הוא התחיל לפקפק בדברים, ולא אתפלא אם ביום מסויים הוא "יברח" מאיתנו. השותף הזה הוא קרש ההצלה של פניציה ושל ירוחם. אותו שותף קנדי שאני מכיר טוב מאוד, יכול להביא גם חברות אחרות ומפעלים אחרים לפניציה, בתנאי שנתנהג כגוף עסקי וכלכלי טהור לפי כל השיקולים הכלכליים.

יש לנו שתי בעיות מרכזיות שמקשות עלינו: בעיית ההיצף. אנחנו נמצאים במצב שאירופה מוכרת למדינת ישראל בקבוקים בפער של בין 50 ל-100 דולר לטון. בזה אנחנו מטפלים מול משרד התעשייה, מכיוון שזו בעיה משפטית. אני ממתין עם זה. כשנהיה מוכנים נגיש את כל הניירות, ואני מאוד מקווה להגיע לידי מצב שתוך כמה חודשים נחזור להיות בלב ים וליצא בקבוקים.

נקודה שניה היא לגבי השבת. הנושא הזה עולה בכל פעם מחדש בעשר השנים האחרונות, בעיקר משיקולים כלכליים. צימצמו את העבודה בשבת. כשהתחיל לעבוד במפעל המנהל הכללי מר שחף, עבדו במשמרות 53 איש. היום עובדים 25 איש במשמרת. לצמצום הזה היגענו בחלקו מתוך התייעלות, שינויים וגישה אמיתית.

היו"ר מקסים לוי:

אתם מחייבים מישהו לעבוד בשבת?

סבינועם אניבי:

תשאל את העובדים. לא מחייבים אף עובד לעבוד בשבת. חשוב שהנקודה הזאת תהיה ברורה.

היו"ר מקסים לוי:

אם התנור יפסיק לעבוד בשבת, מה המשמעות של זה?

סבינועם אניבי:

ברשותך, יושב מולי מומחה מספר אחד בנושא תנורים. הוא יסביר זאת אחר כך ביתר פירוט. כללית, מדובר בשבועיים כדי לכבות תנור, וכדי להדליק תנור מדובר בשלושה שבועות. זה מה שנקרא ייצור רציף. תהליך רציף. בתהליך רציף כזה, אם אינני טועה עוברת יותר משבת אחת. אנחנו צריכים להגיע ל-1600 מעלות. אי אפשר לעשות דבר כזה. לא נשמע דבר כזה בעולם. יחד עם זאת, עשינו את כל המאמצים, כאשר עשינו את הפעולות הבאות: הבאנו אדם, דתי-חרדי, שיושב במפעל ובודק אילו פעולות אפשר שלא לעשות בשבת. פעולה אחת לא ניתן לעשות והיא כיבוי התנור. ישנם דברים שאנו יכולים לעשות. במקרה הזה אי אפשר להמציא את הגלגל.

משה גפני:

אי אפשר לא לייצר בשבת?

סבינועם אניבי:

לא ניתן לעשות זאת. אותו יהודי דתי נשלח יחד עם המנהל הכללי של המפעל לכמה חברות בעולם. אמרנו, בואו נבדוק את הדברים בראשות הרב קוק מרחובות. הוקם צוות שכלל את המנהל הכללי של החברה ואת אותו אדם שהוא מהנדס במקצועו ושמו מר אנטמן, ואותי. ישבנו ובדקנו מה יקרה אם המפעל לא יעבוד בשבת. יצור הזכוכית עובד על חוס. ברגע שאין חוס מתאים, צריך להתחיל לחמם מהתחלה. יש ויכוח ביננו ובין מר אנטמן. אנחנו אומרים שהעלות היא בין 7 ל-8 מיליון דולר, ומר אנטמן אומר שהעלות היא 4 מיליון דולר. סיכמנו ביננו שמדובר לפחות ב-5 מיליון דולר.

הנהלת כור הודיעה חד משמעית, והודעתי זאת לחבריי העובדים, להנהלת המפעל, למזכיר מועצת הפועלים והוצאתי מכתבים לכולם: באותו יום שיצא פסק הלכה לחברות טמפו, קוקה-קולה ושאר הלקוחות שלנו לא לקחת בקבוקים מפניציה, מועצת המנהלים הסמיכה אותי לסגור את החברה באותו רגע. לא נהיה מוכנים להפסיד בין 5-8 מיליון דולר. לא נהיה מוכנים להפסיד.

מר אנטמן העלה רעיון לעשות סינכרוניזציה. פנינו למהנדסים הטובים בעולם. והיגענו למסקנה שזה אומר: הרס התנור, הפסד למפעל שיגרום לדבר אחד, לא יהיו 200 מקומות עבודה בירוחם ועוד 100 מקומות עבודה שקשורים למפעל. בסך הכל 300 איש. לפי מה שאמר לי מזכיר המועצה, סגירת פניציה תגרום לכך שהעיריה "תיסגר".

אלברט לוי:

אני עובד כ-20 שנה במפעל, ומתוכם כ-18 שנה אני בוועד. לדעתי, אנחנו מתבזים במדינה הזאת. כיהודים חרדים או לא חרדים, צריכים לגרום לכך שהתוצרת של מדינת ישראל תימכר בארץ לא פחות ממה שמייבאים. למה אנחנו דואגים היום? להביא מהגויים ולמכור לעם ישראל. אני כיהודי דתי, מלווה את הנושא של פניציה מעל 12 שנה. אני בוש ונכלס. הדת שלי היא הדבר הראשון במעלה. אבל, כאשר באים והורסים אותי הדתיים, ואומרים שהבקבוק שלי לא כשר - זה לא נכון. הבקבוק שלי כשר לחלוטין. הוכחתי זאת שהוא כשר, ויכולים לקדש עליו. ידידי מר גפני, אתה לא הורס אותי.

משה גפני:

מדוע אתה פונה דוקא אלי?

אלברט לוי:

אני פונה לכל העם החרדי, שלי, שאני נמצא בתוכו. אתה לא הורס את מר סבינועם אביבי ואתה לא הורס את כור. אתה בעצמך יודע שכל החרדים ברוך השם מסודרים ולא חסר להם כלום. מי שירעב ללחם זה אני. אתם גורמים לשינאת חינוס, ומחר תביאו את הדתיים ואת החילוניים למצב שיעמדו האחד נגד השני. אני לא רוצה להיות בתוך זה. כי אני, כיהודי דתי, אצטרך להתמודד מולך מחר. לי יש בעיה עם הנושא.

היו"ר מקסיס לוי:

את חבר ועד?

אלברט לוי:

כן.

היו"ר מקסיס לוי:

האם מחייבים מישהו לעבוד בשבת?

אלברט לוי:

לא קיים דבר כזה. יתרה מזאת, עוזרים, מקימים דברים, משתתפים בנושא בית העלמין במקום. עוזרים לנו בכל דבר ודבר בנושא הדת.

ענת מאור:

מי שלא מוכן לעבוד בשבת לא מפטרים אותו?

אלברט לוי:

חס וחלילה. לקחנו אדם שעובד במשמרות לרב אבו-חצירא. הרב שאל אותו אם הוא לא רוצה לעבוד בשבת. האיש אמר לו: כן. אגיד לך מה עשתה ההנהלה, העבירה אותו מהמשמרות וקידמה אותו. דבר כזה לא עושים במקומות אחרים. אנחנו יודעים שגם אם תקבל בשביל שבת 1,200 שקל, מישהו צריך לעשות את העבודה.

היו"ר מקסי לוי:

אני מציע שנשמע את מזכיר מועצת הפועלים וראש העיר ירוחם.

חיים זהבי:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת מקסים לוי על שהזדרז לזמן את הוועדה, ועל שנפגש עם ועד העובדים. אני מודה גם לשאר החברים שהעלו את הנושא לסדר היום, לחבר הכנסת יוסי שריד, לחבר הכנסת אריה דרעי שהיה אמור להעלות את הנושא ולא הגיע לשיבת הוועדה, ולשר שאול יהלום שהיה חבר כנסת.

אני רוצה לומר שפניציה בירוחם היא מפעל מאוד מאוד מרכזי במתן פרנסה לתושבים. הוא המפעל השני בגודלו בעיירה. פעם הוא הוביל את העיירה מבחינת מספר המועסקים, והיום השיג אותו מפעל אחר, מפעל אגיס. שאגב, גם הוא יהיה במשבר גדול מאוד במידה ולא תיפתר הבעיה.

מפעל פניציה מפרנס כ-200 בתי אב, ונותן פרנסה נוספת לכ-100 משפחות נוספות שמתפרנסות מהמפעל בעבודה עקיפה. ירוחם עדיין עומדת על 13% אבטלה. אם הנהלת כור תאלץ לסגור את המפעל, או עצם העובדה שקיימת חוסר ודאות לגבי מה שקורה במפעל, כבר מבריח לקוחות. גם אם לא אומרים זאת פה. לצערי הרב, האיום על חברות שצורכות בקבוקים מפניציה, כבר הביאה לכך שהחברות מחפשות פילחי שוק אחרים. אנחנו לא נוכל לעמוד בזה. לא נוכל לעבור לסדר היום, ולא נוכל להתמודד עם המשבר שבא עלינו לא מתוך שיקולים כלכליים.

כשמפעל נסגר משיקולים כלכליים, אנחנו אומרים שאי אפשר לחייב מישהו להפסיד כסף. אבל משיקולים שלא לעניין, שאינם שיקולים כלכליים במפעל שעובד 60 שנה? 30 שנה בפניציה חלפה ו-30 שנה מייצר בירוחם. ירוחם הוא ישוב שיש בו אנשים דתיים, חרדים וחילוניים. ידענו איך לחיות האחד עם השני. אם החרדים, ואני מדגיש חרדים ולא חילוניים, בנושא זה יגרמו

לסגירת מפעל, יגרס משבר כלכלי בלתי רגיל שייפר את האיזונים בעיירה. אני לא נכנס לדברים הטכניים ולתהליכי הייצור. את זה יעשו בעלי המיקצוע ואלה שעובדים במפעל. אני רוצה להזהיר את כולם. אני אומר זאת פעם אחר פעם, ואמרו זאת חברי הוועד בשבוע שעבר במפגש עם יושב ראש הוועדה מר מקסים לוי. אני מתריע על כך פעם נוספת. אני מציע להחזיר את הדברים לקדמותם. תעשו מצווה גדולה בכך שתבלמו את האיומים עלינו כדי שהמפעל יוכל לחזור לנורמליות, ואלה שרוצים להיות שותפים של המפעל כמו החברה הקנדית cpi והחברות האחרות, יוכלו להמשיך לפתח את המפעל הזה. בלי זה אני לא רואה תקומה. אני רואה לאן זה מוביל. אני פוחד מהיום שהחרדים יממשו את ההחלטה.

משה גפני:

היו בעיות במפעל לאחרונה חוץ מנושא השבת?

חיים זהבי:

המפעל הזה חייב להתאים את עצמו לעלויות.

משה גפני:

היה איום של סגירת המפעל?

חיים זהבי:

היו איומים אבל עשינו כל מיני פעולות התייעלות.

סבינועם אניבי:

היתה רק בעיה אחת והיא בעייתה ההיצף. אם נפתור את בעיית ההיצף נפתור את כל הבעיות.

חיים זהבי:

אם נגמור את בעיית ההיצף ואת הבעיה של איום השבת, נגמר הסיפור.

היו"ר מקסים לוי:

היתה בעיה באשמת הממשלה בהיצף. דנו אצל שר המסחר והתעשייה, והיום הממשלה תפקח על נושא ההיצף והמסקנות יהיו לאחר הפגרה. אבל, למעט הנושא הזה, אני חושב שיחסי העבודה בין העובדים לבין ראשי המפעל היו מצויינים, עד שבאו החרדים והטילו אימה על קוקה-קולה, על טמפו ועל כולם שלא לקנות בקבוקים מפיניציה. אחרי 50 שנה שהמפעל עובד. אם יעשו את זה, אנחנו נעשה דברים אחרים. צריך לקבל החלטה. אני מדבר גם כדתי שומר שבת שלא נוסע בשבת. אם משרד העבודה והרווחה נותן לי אישור הוא לבטח בדק את כל העסק הזה. נכון שלא הולכים לפעול נגד המפעל, אבל הולכים בכיוון אחר להחרים את הבקבוקים באיומים. אם תקנו מפיניציה בקבוקים נחרים אתכם. הרי זה דבר מקומם שצריך לקומם את כל הבית כאן.

מוטי אגיסרור:

אני רוצה להודות לחבר הכנסת ויושב ראש הוועדה מר מקסים לוי על קיום הישיבה הזאת, ועל ישיבות קודמות שהתקיימו בנושא. אני גם שמח שחברי הטוב חבר הכנסת יוסי שריד נמצא כאן, וחבר הכנסת משה גפני, שהקהילה בירוחם מאוד יקרה לו והוא קרוב מאוד לליבה של הקהילה בירוחם. חשוב לי להגיד כאן, שהצלחנו להביא ישוב לידי כך שחיים בו בהרמוניה. מעטים מאוד הישובים בארץ בהם יש חיי קהילה שכאלה. בשבת, התושבים החילוניים ביותר משתדלים מתוך יראת כבוד, שלא לינסוע ברחוב הראשי בשכונת אלי כהן בירוחם. חברי הקואליציה, גם כשיש בעיה של ירידת קבוצת הליגה בירוחם, מכנסים מועצה כדי לחפש תקציב איך לסייע לקבוצה שלא תרד. יש בירוחם אווירה מאוד מיוחדת.

יוסי שריד:

בשבוע שעבר בארבע מהדורות חדשות סיפרו על כך שהפועל ירוחם ניצח.

מוטי אגיסרור:

אחד מחברי המועצה שהוא חוזר בתשובה גילה בקיאות בנושא כי הוא היה שחקן כדורגל. אני מדבר על הרב אריה אברהם. הוא גילה בקיאות מול השחקנים, ועובדה שהם הובילו מהלך לתגבר אותם בתקציב.

אני חושב שהבעיה של פניציה היא בעיה קשה מאוד במדינת ישראל ועל ממשלת ישראל לפתור אותה. מצד אחד, יש תחרות חופשית. ממשלת ישראל חתמה על הסכם לתחרות חופשית. מצד שני, באים אנשי ההלכה ורוצים שלא תהיה עבודה בשבת. המשמעות של הפסקת ייצור במפעל פניציה אומרת סגירת המפעל. נכון שהאוצר ישלם שלושה חודשים. אבל לאחרמכן העניין יגמר, כי המשמעות היא שהמפעל לא יהיה ריווחי והוא יסגר.

לכן אני חושב, שצריך לדון על נושא זה במעמד ראש הממשלה, וכל גורם אחר שיוביל לתקנות ולשינויים. אם בכלל רוצים לדבר על הפסקת הייצור, וגם להיות ריווחיים ותחרותיים. אי אפשר לעמוד מול מפעל בפורטוגל שעובד שבעה ימים בשבוע. פניציה ירוחם לא יכול לעבוד 6 ימים בשבוע. הוא כבר מפסיד 18%, לפני הכל. אני לא מדבר על בעיית ההיצף. במדינת ישראל צריכים להוכיח את ההיצף, ולא חובה על המייבא להוכיח את ההיצף מול מקומות אחרים.

היו"ר מקסים לוי:

גם אני הייתי נציג עובדים בכמה מפעלים. בתעשייה האווירית לא עבדו כולם בשבת? זה היה מפעל שיכול היה לסבול הפסקת עבודה בשבת.

מוטי אגיסרור:

כאן מדובר על הפסקת עבודת התנורים. אי הפעלה בשבת משמעותה "להמית" את המפעל. זאת הבעיה העיקרית. זה לא סתם שהיה אפשר להפסיק בעבודה בשבת.

לכן כדאי מאוד שכולנו נירתם למען העניין, ואני רוצה שגם אתה, הרב גפני, תירתם איתנו. אני יודע מה קורה בתוך הקהילה החרדית ואני יודע אילו לחצים יש על הרבנים לפסוק. אני יודע מה קורה בפנים. אני חושב שצריך להביא לאיפוק. צריך לתת את הזמן כדי לראות איך מטפלים בבעיה הזאת. היא לא קיימת רק בפניציה. היא קיימתת בהרבה מאוד מסגרות אחרות. נושא פניציה הוא קצת רגיש כי הבקבוק הוא איזה שהוא סמל. אני חושב שהבעיה הרבה יותר עמוקה והיא הולכת ומתרחבת. ושם צריך לטפל. אנחנו צריכים להוביל מהלך ליותר אורך רוח. אני מדבר בשם ירוחם. אני לא רוצה שירוחם תסמל מאבק בין חילונים לחרדים. אני לא חושב שזה נכון. אני מבקש שכולנו נירתם כדי למנוע זאת ושניתן למפעל פניציה שעלה על דרך המלך, להצליח, להתפתח ולהתקדם. כניסתו של משקיע זר אומר יותר מאשר הצפת השוק של פניציה, זו בעצם כניסתם של מפעלים נוספים.

יוסי שריד:

אני רוצה לספר לכם, שכאשר עבדתי לפני כמה שנים עם המשרד לאיכות הסביבה, היו בעיות סביבתיות קשות בירוחם. הן במפעל פניציה והן במפעלים אחרים. מכיוון שאני לא חייב שום דבר לאף אחד, אין לי בעיה להתמודד עם כל בעלי התעשייה בארץ. אף אחד לא תרם לי והכל בסדר. חשבתי שמתפקידי, כשר לאיכות הסביבה, להכביד על כל המזהמים. לא עשיתי חשבון לאף אחד. ה"יללות" שהשמיעו באזני לא עשו עלי רושם מיוחד. היו אולי שניים שלושה מקרים יוצאי דופן, ואחד מן המקרים היה ירוחם. לא שלא תבעתי בתוקף מההנהלה לסדר את העניינים, ואני חושב שאפילו פה ושם היו אי אלו שיפורים אבל אולי לא במידת הצורך.

אבל הבנתי, שמדובר במקום רגיש ובמפעל רגיש ומדובר בהוצאות גדולות. לא רק שאין ארוחת צהריים חינם גם אין איכות סביבה חינם. הבנתי שאם אכביד יותר מדי על המפעל בירוחם, אז אני מסכן את המפעל בירוחם. וזה הדבר האחרון שרציתי לעשות. זאת אומרת, יש שיקולים מיוחדים שקשורים למקומות מיוחדים שיש שם בעיות מיוחדות. הרי זה לא לטובתי. אני לא גר בירוחם. ענייני איכות הסביבה הם עניינים שקשורים לתושבי ירוחם. זה לרווחתם ולאיכות חייהם.

הייתי כמה וכמה פעמים בירוחם, וגם לפני ארבעה חודשים הייתי אורח של מר מוטי אניסרור ומר חיים זהבי. לפעמים אני לא מסכים עם התביעות של החרדים, אבל אני יכול להבין את התביעות האלה לפחות מבחינתם. לו הייתי מגלה גישה אופורטוניסטית, הייתי אומר שילכו בדרך הזאת. נראה אותם. על פי תביעתם, אם חס וחלילה יסגר המפעל הזה, תאמינו לי שכל המדינה תרעש. זה מה שהייתי אומר לעצמי אילו הייתי מגלה גישה אופורטוניסטית. אבל כפי שראיתי, ומה שראיתי כאשר מילאתי תפקיד מסויים, המפעל לא יכול להיסגר. אנחנו יודעים מה המצב בירוחם ואנחנו יודעים שהסגירה לא באה בחשבון.

לפעמים החרדים באים בטענות על כך שרוצים לשנות מצבים. סטטוס-קוו. תאמינו לי שיש גבול לשיגעון. 60 וכמה שנים עובדים בפניציה, קודם בחיפה ועכשיו בירוחם. 60 וכמה שנים! קרוב ל-70 שנה. 70 שנה שחו מהבקבוקים של פניציה. אלה שנזקקו לבקבוקים ה"טמאים" האלה כבר ממלאים בתי עלמין. 70 שנה! מהיום שבמדינה מנסים לעשות משהו עם המפעל הציוני מייצרים

בפניציה. הרושם הוא שממש יושבים וחושבים מה אפשר לעשות כדי למרר לאנשים טובים את החיים. הרי אחרת אי אפשר להסביר את זה. איזה שד דוחף את האנשים האלה? במצב של מפעל שעובד 70 שנה? כמובן שזה מגיע לאבסורד. ברור שכשהולכים צעד אחר צעד, בסופו של דבר מגיעים לאבסורד. פה הגיעו לאבסורד. לסגור מפעל בירוחס? אגב, אני לא מומחה ואני לא יודע אם זה אפשרי או לא, שלא ייצרו את הבקבוקים לקידוש בשבת. כמה בקבוקים לקידוש יש?

סנינוס אניבי:

לא מייצרים אותם בשבת.

משה גפני:

לרמת אביב אפשר להמשיך לייצר כי ברמת אביב אין קידוש...

יוסי שריד:

אתה יודע למה? כי בשבילנו, העובדה שהאנשים האלה מייצרי לנו את הבקבוקים היא היא הדבר הקדוש. עבודה של אנשים ופרנסה של אנשים זה הדבר הקדוש בעינינו. הסיפור אם ייצרו את זה ביום שישי או בשבת הוא לא חשוב. פרנסה של אנשים, חיים של אנשים, לחם של אנשים, זה דבר קדוש בשבילי. הדברים שאתם מעלים בעיניי מול פרנסה וחיים ורווחה לא כשרים בעיניי, הם טמאים בעיניי.

מאוד שמחתי לשמוע את הודעתו של יושב ראש הוועדה ואנחנו מצטרפים אליה בלב שלם.

היו"ר מקסים לוי:

גם היבוא נאסר...

יוסי שריד:

טוב זה מגוייס. גוייס לא נחשבים, גוייס זה לא אנשים.

חמר גוז'נסקי:

אני מצטרפת לדברים החשובים שנאמרו פה. כל הנסיון לא למצוא דרך של הסדר, שבה מי שיש לו בעיות הילכתיות כאלה ואחרות מסדר עניינים כך או אחרת, זהו נסיון לכופף את ידה של חברה ובעצם להביא לסגירת מפעל. אני לא רואה שום הצדקה לזה. יש לנו מערכת ברורה מאוד שמגינה על יום מנוחה שבועי. ולכן אני בטוחה שמשרד העבודה והרווחה לא נותן סתם אישורים. אני רוצה לשאול, נניח שהיו לוקחים לאותו מפעל לרגל השבת 25 תאילנדים, זה היה פותר את הבעיה? זה מה שאנחנו רוצים להביא? בכל מקום יהיו עובדים זרים ועכשיו גם מסיבות הילכתיות? גוייס של שבת חולבים פרות ועושים כל מיני דברים. אז עכשיו יהיו גם גוייס של שבת שיעבדו בפניציה? ככה אנחנו רוצים לפגוע בפרנסה שלנו?

יוסי שריד:

אם יהיה משבר ויצטרכו לכנס ישיבת ממשלה בשבת, גם לשם יביאו תאילנדים. זה יהיה אולי יותר מוצלח.

תמר גוז'נסקי:

אדוני יושב הראש, אני חושבת שהתגובה שלך צריכה להיות ברורה מאוד. אני חושבת ששום סיבה הילכתית אצל כל אדם, אדם דתי ואדם חרדי שמבין מה היא חשיבות של פרנסה וקיום משפחה וקיום ישוב, יסכים שזו מצווה לא פחות גדולה ממצוות אחרות, והוא היה בא לקראת העובדים. הנסיון להגיע מאחור, ולכפות דברים הוא דבר איום ונורא. אני מצפה שחוגים חרדיים, וגם אתה חבר הכנסת גפני ואחרים, ירימו קול צעקה. אדרבא, שהקול שלכם ישמע.

ענת מאור:

אני הייתי בירוחם מספר פעמים, וביקרתי במפעל פניציה. אני יושבת היום פה בוועדה ומרגישה כמו בתיאטרון האבסורד. כשהייתי במפעל פניציה, שאלתי את מר פיני שחף חזור ושנה, מה קורה עם אותם עובדים ועובדות ליד התנורים הלוהטים, ומה הם התנאים שלהם. חבר הכנסת גפני, אנחנו ועדת עבודה ורווחה. אני לא יודעת איך אנחנו בכלל מגיעים למצב שאנחנו היום דנים בעניין סגירת המפעל בגלל השבת. תפקידנו לדאוג לרווחת העובדים, ומסיתים אותנו מתפקידנו המקורי. מה עם התנאים? מה עם השכר? מה עם רמת החיים? יש דברים שהשתכנעתי שדואגים להם יפה מאוד בירוחם. אבל דווקא בפניציה, למרות המאמצים האדירים של מר פיני שחף, מדוע לא להתקדם בגלל התנורים הלוהטים?

דבר נוסף הוא עבודה. תפקידנו לדאוג לכך שתהיה יותר עבודה. בירוחם יש 13% אבטלה. שמענו שיש יותר אבטלת נשים. אני מבקשת שיפסיקו להסית אותנו לאחור, ונפסיק להתעסק עם סגירת מפעל בגלל שבת. יש חוקי עבודה שלא אוכפים אותם בכלל. למשל חוק שכר מינימום. ב-1 באפריל הממשלה מתכוונת לפגוע בחוק שכר מינימום. לכן אני מבקש מאדוני היושב ראש, להפסיק להתגונן ולהצטדק. צריך לאפשר לפניציה ולירוחם, לא רק שימשיכו לעבוד בשבת אלא מתפקידנו לעזור להם בכך שתהיה שם יותר תעסוקה, יותר תנאים ויותר שכר.

משה גפני:

אני מעדיף לא לדבר על דברים שמסביב לנושא. היות ואני ער ומודע ומעורב ומכיר והייתי שותף למאבקים של סגירת מפעלים בערי הפיתוח, ועבודתי הציבורית הארצית בעצם התחילה עם סגירת מפעל באופקים למי שזוכר. באו יזמים ומנהלי מפעלים לעיר פיתוח, וקיבלו את כל ההטבות שהממשלה נתנה להם בשעתו ולאחר כמה שנים אחרי שסיימו הכל, עזבו את אנשי אופקים והשאירו שם אבטלה חמורה ביותר ועזבו עם הכסף. חלקם עזבו לחוץ לארץ. אינני חבר בוועדה החשובה הזאת, ובאתי לוועדה לא בגלל שאני מיצג רבנים או חרדים. אני מיצג מפלגה ואני רוצה לומר את דעתי בעניין הזה. הרי הייתי יכול גם לא לבוא.

רבותי, אנחנו נמצאים במצב בו כולם רוצים שהמפעל הזה ימשיך לעבוד. אנחנו רוצים שהאנשים יתפרנסו.

היו"ר מקסים לוי:

אבל מקובל עליך החרס?

משה גפני:

מיד אומר.

המטרה של כולנו היא שמפעל פניציה, על בעיותיו, ויש בעיות במפעל פניציה זה לא דבר חדש ימשיך להתקיים. היו בעיות בעבר ויש גם היום. יש בעיה שהממשלה אשמה בה ויש בעיות אחרות. המפעל צריך להמשיך לעבוד. לגבי העניין הזה אין ויכוח. נכנסנו לבעיה, ובהתלהמות לא נפתור אותה. זה שנצעק סיסמאות ונקבל החלטות וכאמר כל מיני דברים האחד על השני לא יביאו לפתרון הבעיה. כי מה יכול לקרות? ממה אנחנו כולנו חוששים? אנחנו חוששים שבמדינה דמוקרטית בה אנו חיים, יכול תושב לומר שהוא לא קונה את החולצה שמייצרים במפעל פלונגי ואחר יאמר שהוא לא קונה את הבקבוק שמייצרים במפעל אלמוני. הרי לא תעזור לעניין הזה החלטה כזו או אחרת. אנחנו, כל מי שאחראי, כל מי שטובת העובדים ניצבת מול עיניו, לא פוליטית אלא באופן ענייני, וחרד לגורלם, צריך לטפל בעניין באופן יסודי. לא לזרוק סיסמאות. אין החלטת ממשלה לא לקנות בקבוקים. אין החלטת כנסת לא לקנות בקבוקים. לא העבירו פה חוק או החלטה של ועדה מוועדות הכנסת.

היו"ר מקסים לוי:

תגיד לי אנחנו נאיביים? תתייחס ברצינות רבה לאותם חרדים שהולכים היום למפעלים בארץ ומבקשים לא לקנות את המוצר של פניציה, בטענה שהם מיוצרים בשבת.

משה גפני:

מר לוי, אני, יותר מכל אחד אחר מעוניין שהמפעל לא ייסגר חלילה על רקע של שבת. אתה מתאר לעצמך, הרי זה ברור לחלוטין. האינטרס שלי, מעבר לנושא העובדים שחשוב לי לא פחות מאף אחד אחר והייתי אומר אפילו יותר מכמה אחרים שצועקים, חשוב לי העניין עצמו. שהמפעל לא יסגר על רקע של שבת. אעשה כל מה שאני יכול על מנת שהוא לא יסגר על רקע של שבת.

תמר גוז'נסקי:

אודני יושב הראש, אולי נזמין את מי שרוצים להטיל את החרס שיבואו לכאן ויסבירו לנו, למה הם רוצים להטיל חרס? כי הרב גפני לא יכול לייצג אותם.

הי"ר מקסים לוי:

הוא אומר את דעתו.

תמר גוז'נסקי:

הוא אומר שהוא לא יכול לייצג אותם.

הי"ר מקסים לוי:

למה את דואגת? את יודעת כמה חוקים נמצאים פה בנושא החרדים? אתמול התקיים דיון בנושא של יבוא הבשר ואנחנו והיצבענו כדי שהחוק יעבור, ובזכותנו החוק עבר.

משה גפני:

אגב, אתה יודע מה החוק הזה אומר?

הי"ר מקסים לוי:

זה לא משנה.

משה גפני:

החוק אומר שלא לייבא בשר שמגדלים כאן. וחברי הכנסת ענת מאור, יוסי שריד ותמר גוז'נסקי הצביעו נגד.

ענת מאור:

נכון.

משה גפני:

אני מבין אתכם היטב. אני גם מבין את חבר הכנסת יוסי שריד. ראיתי אותו גם בהרבה מפעלים בערי פיתוח. תאמינו לי שאני את המפעלים בערי פיתוח מכיר קצת יותר ממנו.

יוסי שריד:

נעשה מבחן ונראה מי מכיר...

משה גפני:

אני מכיר את העניין. אל תפריע לי. בסך הכל אני חרדי, למה זה מפריע לך?

הוקמה ועדה על ידי המנהל הכללי של משרד ראש הממשלה, ולמיטב ידיעתי היא מורכבת ממספר חברים. למרות זאת, כל הזמן פונים אלי. אני לא יודע למה, אולי אני מושך אש... אני לא הוזמנתי לוועדה הזאת. אני, כפוליטיקאי הייתי צריך להגיד כן! אני בתוך העניין, ואני נלחם בשביל השבת. אך אני לא אומר את זה. הרב רביץ היה שם כי הזמינו אותו. אני לא הוזמנתי ולא הייתי בעניין.

תמונת המצב היא זאת שאנחנו, כחברי כנסת וכמייצגי מפלגות חרדיות ודתיות, מעוניינים שהמפעל לא יסגר. צריך לפעול, מכיוון שבינתיים אף אחד לא עושה חרם על המפעל. בינתיים אף אחד לא מונע את העבודה שם כפי שהיא מתנהלת. ומה שמסר לי המנהל הכללי של ראש הממשלה וממנו שמעתי את הדברים, ביקשו פסק זמן של כמה חודשים בהם לא נוגעים במפעל ולא נוגעים בעניין...

היו"ר מקסים לוי:

לא צריך לגעת במפעל!

משה גפני:

אז בשביל מה כינסת את הוועדה? אז מה הבעיה?

היו"ר מקסים לוי:

אולי אתה לא מבין ואסביר לך שוב. המפעל לא צריך טובה של הממשלה ולא טובה שלך ולא טובה של הכנסת. אחרי 50 שנה שהמפעל קיים ומייצר בקבוקים, התחילו החרדים להשפיע על מפעלי טמפו ומפעלים אחרים, שלא לרכוש מפיניציה את הבקבוקים אם לא יפסיקו לעבוד בשבת. ולכן הסערה היום.

משה גפני:

אז איך פותרים את הבעיה הזאת?

ענת מאור:

לא עושים חרם.

משה גפני:

בסדר, אז אני לא אעשה חרם ואת אל לא תעשי חרם, והכל בסדר. פתרכו את הבעיה. אני לא יכול להיות שותף להחלטות שלכם כי אני לא חבר ועדה. אך אני מציע באופן אחראי, שהוועדה הזאת תפעל באופן לא מתלהם לגופו של עניין. אני אינני רב כמו יושב ראש ועד העובדים. הוא רב והוא פוסק הלכות, ואני לא. אבל, למיטב ידיעתי, למדתי הרבה שנים ואני יודע שיש גם עניינים נוספים. מבחינה הילכתית, ותאמינו לי שאני יודע, כאשר ממצים את כל ההליכים שצריך למצות, המצב שונה לחלוטין. ולכן, אני מציע שהוועדה תעשה את עבודתה ושהמפעל ישתף פעולה כולל בעלי המפעל, מנהלי המפעל וועד

העובדים. אני לא בטוח שדבר שכזה קורה כשיש שיתוף פעולה עם הוועדה הזאת. לכן אני מציע, שהוועדה תעשה את עבודתה ואני מאמין שימצא פיתרון.

ד"ר זרם:

המדינה רוצה למנות ועדה שתהיה מוסכמת על כל הצדדים שתדון בנושא. וכמו שחבר הכנסת גפני אמר, אין אפשרות לאכוף על ציבור מסויים לקנות או לא לקנות בקבוקים מסויים. הדבר צריך להגיע בפשרה מסויימת. חשבו שכל הצדדים ישתתפו בפשרה הזאת. הבוקר דבירתי עם חבר הכנסת גפני, ואני מבין שיש תקווה שעוד כמה ימים יקום צוות מוסכם על ידי כל הצדדים. אני מקווה שאני לא טועה, והצוות יהיה מוסכם גם על אנשי המפעל.

ענת מאור:

נוכל לקבל מידע לגבי הסכמות הצוות?

ד"ר זרם:

צריך צוות מוסכם, שהמפעל יסכים לגבי הרמה הטכנולוגית של אנשי הצוות. הבנתי שלמפעל יש דרישות מסויימות, שהנציג החרדי שיהיה שותף בצוות מהבחינה ההילכתית, יהיה לו גם את הידע הנדרש לפתור את הבעיות הטכנולוגיות.

משה גפני:

תעשיין עם רמה טכנולוגית גבוהה.

ד"ר זרם:

נכון. ולכן הקמנו צוות, והנושא לא היה כל כך פשוט. אני מקווה שזה יתקדם בצורה עניינית בימים הקרובים. אנחנו לא רואים דרך אחרת לפתור את הבעיה אלא בפשרה.

יוסי שריד:

אני לא מבין, אמנם פשרה זו מילה מאוד יפה ומי לא בעד זה וכשאומרים פשרה אנחנו מתמוגגים. זה ממש כמו עוגת תפוחים. כולם אוהבים פרשה. אבל מה זאת אומרת פשרה? כפי שהמפעל עבד 70 שנה, כך הוא ימשיך לעבוד עוד 70 שנה. זו הפשרה.

ד"ר זרם:

הוא יכול להמשיך לעבוד כך. יש ציבור מסויים שלא רוצה לקנות מהמפעל...

יוסי שריד:

מה זה ציבור מסויים?

ד"ר זרם:

אני לא מייצג את הצד הזה, אבל לא תכריח אף אחד לקנות בקבוק...

גבר מלול:

כאילו שעובדי פניציה והנהלת פניציה עומדים בפיתחם של סופרמרקטים ואומרים לדתיים לקנות רק בקבוקים של פניציה. הבעיה היא עקרונית. הולכים ומאיימים על מפעלים שלא לקנות בקבוקים של פניציה. זאת הבעיה.

הי"ר מקסים לוי:

ואז לאותו סופרמרקט לא יתנו רישיון...

משה גפני:

בינתיים אין בעיה. ההתלהמות הזאת עכשיו מיותרת.

ענת מאור:

אז תבטלו את החרם.

משה גפני:

איזה חרם? מישהו עשה חרם? את רוצה שאתן לך פתק שביטלתי את החרם? אין חרם.

הי"ר מקסים לוי:

אני רוצה לנעול בקרוב את הישיבה משום שדחיתי כמה ישיבות בגלל הנושא הזה. אני מציע שנקצר בדברים.

סבינועס אניבי:

לומר שבינתיים אין בעיה זה נאיבי, כבוד חבר הכנסת גפני. זה לא לחיות את המציאות. ישנה בעיה, מפני שעיתון "יתד-נאמן" פירסם על ידי הכתב בני רבינוביץ', שכבוד הרב אלישיב עומד להוציא פסק הלכה, שפירושו של דבר שמפעלי טמפו, קוקה קולה ויפאורה וכל אותם מפעלים שאנחנו קשורים אליהם וכל היקבים, לא יקנו תוצרת של פניציה.

מכיוון שכמה מידידי הטובים ביותר הם גם מנהלי החברות האלה, נכון שאת הפסק הם לא קיבלו, אבל האיום התקבל. ובינתיים, אין פרופורציה בין היבוא ובין רכישת תוצרת הארץ. היא קצת משתנה. אותו מפעל שקשור אלינו רוצה להיות בטוח, ואז הוא לוקח כבר ספק בקבוקים נוסף. אם הוא לקח ספק נוסף מחוץ לארץ, אז במקום 40% או 30% בקבוקים שלקחו ממנו קודם, עוברים איתו ל-50% ו-60%. זאת אומרת, התהליך מתחיל להתדרדר. אז בואו לא נגיד שאין בעיה. כי יש בעיה.

אני אומר באחריות מלאה שהמפעל הזה מסוגל לייצר היום עם תנור אחד פחות או יותר 70-75 אלף טון. אם בשנה שעברה יצרנו רק 63 אלף טון וזה מה שמכרנו למדינת ישראל, זה רקחלק מזה ולא הכל. חלק זה ההיצף, והזכרתי זאת בהתחלה.

משה גפני:

בשנה שעברה לא היתה שום בעיה.

סבינועס אניבי:

בסוף השנה שעברה התחיל הסיפור.

נקודה שניה, הוקמה ועדה במשרד ראש הממשלה לפי ההצעה של חבר הכנסת רביץ. ביקשתי רק שלושה דברים: שבאותה ועדה ישבו אנשי תעשייה של מפעלים רציפים. אם לא תתנו לנו אנשים כאלה לא תהיה ועדה. אני מודיע פה חד משמיעת.

משה גפני:

לא הבנתי, תסביר. אתה מדבר על מפעלים שבהם התנורים לא נסגרים בשבת?

סבינועס אניבי:

אסביר לך. אתן לך דוגמא של יהודי חרדי, המנהל הכללי לשעבר של מפעלי ים המלח...

משה גפני:

אתה לא יכול להציע שם של אדם, אתה יכול להציע עיקרון.

סבינועס אניבי:

למשרד ראש הממשלה מותר לי להציע? כפי שלך מותר להציע גם לי מותר. היצעתי להם לקחת את מר אורי בן נון. הם פנו אליו והוא ביקש לבדוק את הדברים תוך יומיים, ולפי מה שנמסר לי מהמנהל שלו מר בן נון אמר שהוא לא רוצה לעשות זאת כי הוא יודע בדיוק את התשובה. התשובה היא שהמפעל חייב לעבוד הלאה. אמרתי, תלכו למישהו אחר מבתי הזיקוק. דרך אגב, מפעלי ים המלח עובדים בשבת ומייצרים גם מלח בשבת.

משה גפני:

שמעתי, זה בסדר.

יוסי שריד:

מדוע באמת אפשר להשתמש במלח שמיוצר בשבת?

משה גפני:

גם חשמל עובד בשבת וגם מים. אפשר להגיד על הרבה דברים.

יוסי שריד:

הרי אתם משתמשים במלח שמיוצר במפעלי ים המלח, ועובדים שם בשבת. תסביר לי את העניין.

משה גפני:

מלח אנחנו מביאים מחוץ לארץ. למה אתה לא שואל על חשמל?

יוסי שריד:

כי אני רוצה לשאול שאלות קלות כדי שתוכל להסביר. שאלות קשות אני יודע שלא תוכל להסביר.

משה גפני:

גם את השאלות הקשות אתה יכול לשאול. אני מודיע לך שיש ציבור גדול שאם אנחנו מדברים על החרם מדובר בו. הרי לא כל הדתיים באותה שיכבה, ולא כל החרדים אותו דבר. האנשים האלה לא משתמשים בחשמל בשבת. אתה יכול להכריח אותם להשתמש בחשמל בשבת? אנשים לא משתמשים במים בשבת אלא מכינים מים מבעוד יום. החיים שלהם קשים אבל זאת העובדה. אז תכריח אותם?

יוסי שריד:

אז את המלח הזה אתם שומרים רק לפצעים?

הינ"ר מקסים לוי:

השאלה היא לא מה אתה עושה ומה אני עושה בביתי. הבעיה היא שלא תביאו לכפיה של אותם סופרמרקטים וחנויות.

משה גפני:

צריך למצוא פיתרון.

סבינועס אניבי:

בדר שלישי שביקשתי, כאשר חזר אלי מר יאיר מעיין, הוא אמר לי להציע שם שם של מומחה. אמרתי לו לפנות למר עודד טירה שהוא גם מהתאחדות התעשיינים ויש לו מפעל גדול. עכשיו שהחרדים יציעו את מי שהם מעוניינים להציע. כאן זה עומד. השיחה האחרונה שלי עם מר יאיר מעיין התקיימה לפני שלושה ימים.

משה גפני:

אני יודע שיש כבר שם עם פיתרון.

אלברט לוי:

אני יודע שהוועדה הזו הוקמה ואין אף נציג עובדים. אני רוצה להבהיר חד משמעית, ואומר זאת בצורה הבוטה ביותר, אותנו לא מעניין אף אחד בוועדה הזאת. אותנו מעניין דבר אחד: שציבור העובדים ימשיך להתפרנס בכבוד. רוצה לשמור שבת, שישמור שבת. לא רוצה, לא מעניין אותי. כל עובד שיפגע, אנחנו נפגע בצד השני. צר לי, חבר הכנסת גפני.

משה גפני:

למה אתה פונה אלי? אני רוצה את טובת העובדים.

אלברט לוי:

אני אומר לך שהציבור החרדי קורא למפעלים לנתק את היחסים איתנו. לא נרגע.

סבינועם אביגי:

אתה מדבר אל חבר כנסת.

משה גפני:

זה בסדר. תאמין לי שאנחנו באותו צד.

אפרים כחלון:

נגעתם בענייני עבודה ביום המנוחה. יש למפעל הזה היתר עבודה בשבת, שאנחנו בודקים מדי שנה בשנה. צמצמנו אותו ב-5 השנים האחרונות בהרבה. לדעתי אפשר להגיע לפשרה בלי שום בעיה.

יהודית ועקנין:

הייתי רוצה להוסיף שניים שלושה משפטים בנוסף למה שכבר נאמר פה. ירוחם זו לא רמת אביב ג'. בירוחם מעל ל-80% מהתושבים הם יהודים מסורתיים. יש קהילה חרדית בירוחם ואנחנו מאוד מכבדים אותה. אם היית בירוחם אתה יודע שירוחם היא כביש ראשי אחד. ביום שבת, אנחנו כולם מכבדים אותם. לא מתקרבים אליהם, מכבדים את הפרטיות שלהם, וזה מה שאנחנו מצפים מהם.

לגבי המפעל, דיברתם על דת. לא רק שלא מחייבים בשום פנים ואופן אף עובד לעבוד בשבת אם הוא לא עושה זאת מרצונו, אלא כשהעובד נמצא בשנת אבל חלילה, גם אם הוא עובד שבת כל החיים ברור מאליו שלאותו עובד מחפשים מחליף, ומכבדים את העניין שלו והוא לא מגיע לעבודה בשבתות.

אם תיכנס למפעל שלנו בסביבות שעה 14:30, תרגיש שאתה נמצא בבית כנסת ולא במפעל. רוב התחנות נטושות וכולם מגיעים לתפילת הצהריים, וכל המנהלים יודעים זאת.

סבינועם אניגני:

זה בתיאום מלא עם המנהלים.

יהודית ועסקין:

זה בתיאום מלא, כולם יודעים והדבר מוסכם על כולם וברור. עוזבים את התחנות, הולכים להתפלל וחוזרים לעבודה.

חבר הכנסת גפני, טענת שאתה לא מבין מה הבעיה ומה הנזק שנגרם. התפקיד שלי בפיניציה הוא מנהלת רכש חוץ לארץ. במסגרת התפקיד, יש לי קשרים עם חוץ לארץ. מסתבר, שפנו אלי ספקים שמהם אנחנו מייבאים סחורה ושאלו מה קורה? שאלו אם הולכים לסגור את המפעל? הם הבינו שיש בעיה. הם לא מבינים מה הסיפור? שותים את הבקבוק או שותים את היין? הם לא מבינים את הבעיה. עובדה שזה הופץ ויש לזה הדיס אפילו בחוץ לארץ.

בעיה קריטית, למרות שלא בדקתי את זה סטטיסטית, מעל ל-60% או 70% במפעל פיניציה הם מפרנסים יחידים. מתוך ה-100 שמתפרנסים מסביב, לפחות עוד 50%-60% הם קבלני משנה שגם הם מפרנסים יחידים. הנזק שיגרם יהיה בלתי הפיך ויהיה בכי לדורות.

היו"ר מקסים לוי:

כל הכבוד.

קיימתי את הדיון כאן בוועדה בבהילות, משום שישנה בעיה חמורה. אני מניח שהוועדה תסייר במפעל כדי ללמוד את הדברים יותר מקרוב בשבוע הבא. אבל אני מזהיר שאם חלילה יקרה כדבר הזה, אנחנו לא נשב בשקט. כל איום לסגירת המפעל הזה הוא הרס לירוחם. ומי שרוצה להרוס את ירוחם לא ניתן לו. המפעל הזה עובד 50 שנה, ואנחנו לא רוצים שמישהו יאיים על חברות כמו טמפו וקוקה קולה לא לרכוש בקבוקים מפיניציה, ולייבא מחוץ לארץ.

אנחנו תומכים במפעל.

מוטי אניסרור:

החלטת המועצה פה אחד היא שכולנו נצא למאבק משותף. משום שסגירת המפעל משמעותה סגירת הישוב.

היו"ר מקסים לוי:

לכן אנחנו נסייר שם כדי לראות את הדברים מקרוב. אף אחד לא מוכן לעשות הון פוליטי בשביל דבר כזה. אף אחד לא רוצה לצאת בסיסמאות. אנחנו רוצים שתהיה פשרה מסויימת. כמו שעבדו 50 שנה, ימשיכו לעבוד עוד 50 שנה.

הלוואי והמפעל הזה לא יהיה בהפסד, כיוון שהוא יסגר בגלל הפסד. היום הוא התחיל להתרומם ואסור לנו לגעת, לא ביזמים, ולא במפעל.

משה גפני:

בעיית ההיצף קיימת.

היו"ר מקסים לוי:

אני מודה לכולם. הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 11:15)